

МЕТОДИЧНА ПЛАТФОРМА ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Stetsiuk P.A. Methodical platform of formation and realization of investment strategy of telecommunication enterprises.

The paper presents the results of analysis and generalization of important scientific and methodological provisions of investment management in the context of development of methodological principles of investment management of telecommunications enterprises, as well as substantiates areas for improving technology development and implementation of their investment strategy. It is established that ensuring the competitiveness and efficiency of domestic telecommunications enterprises requires the achievement of high dynamics of their promising economic development, which is based on the permanent implementation of investment activities. The significance of investment strategy as an important component of organization and management of investment processes is revealed. Emphasis is placed on the important characteristics of the investment strategy which are resistance to frequent changes, as well as the required level of flexibility and adaptability. The key segments of the investment strategy and its subordination to the goals and objectives of the overall economic strategy of the enterprise are identified. The functional purpose of the investment strategy is characterized by determining the range of its long-term objectives. It is argued that the development and implementation of investment strategy is based on a methodological platform that is adequate to the conditions of economic activity of a particular enterprise. According to the results of the research, the composition of system elements of the methodical platform of formation and realization of investment strategy is offered in the work, which allows to realize the main goals and tasks determined by its functional purpose.

Keywords: methodological platform, investment, investment activity, management, investment strategy, development and implementation technology, telecommunication enterprises.

Стецюк П.А. Методична платформа формування та реалізації інвестиційної стратегії телекомунікаційних підприємств.

В роботі наведено результати аналізу та узагальнення важливих науково-методологічних положень інвестиційного менеджменту з метою розвитку методичних засад управління інвестиційною діяльністю телекомунікаційних підприємств, а також обґрунтування напрямків удосконалення технології розробки і реалізації їх інвестиційної стратегії. Запропонована композиція системних елементів методичної платформи дозволяє реалізувати основні цілі та завдання, визначені функціональним призначенням інвестиційної стратегії.

Ключові слова: методична платформа, інвестиції, інвестиційна діяльність, управління, інвестиційна стратегія, технологія розробки і реалізації, телекомунікаційні підприємства.

Стецюк П.А. Методическая платформа формирования и реализации инвестиционной стратегии телекоммуникационных предприятий

В работе приведены результаты анализа и обобщения важных научно-методологических положений инвестиционного менеджмента с целью развития методических основ управления инвестиционной деятельностью телекоммуникационных компаний, а также обоснование направлений совершенствования технологии разработки и реализации их инвестиционной стратегии. Предложенная композиция системных элементов методической платформы позволяет реализовать основные цели и задачи, определенные функциональным назначением инвестиционной стратегии.

Ключевые слова: методическая платформа, инвестиции, инвестиционная деятельность, управление, инвестиционная стратегия, технология разработки и реализации, телекоммуникационные предприятия.

Вступ

Постановка задачі. Вітчизняна телекомунікаційна галузь є одним з найперспективніших секторів економіки. Ефективна реалізація її потенціалу потребує залучення, акумуляції та раціонального розподілу за конкуруючими напрямками використання значних обсягів інвестиційних ресурсів. Ключовим елементом дійового вирішення цього завдання є формування та реалізація адекватної інвестиційної стратегії. Останнє потребує розробки відповідного методичного інструментарію, адаптованого до специфіки економічної діяльності телекомунікаційних підприємств.

Аналіз літературних джерел. Значимий внесок у формування та розвиток теоретико-методологічних та практичних аспектів стратегічного управління інвестиційними процесами підприємств телекомунікаційні галузі та інших сфер реального сектора економіки України здійснили вітчизняні вчені І. О. Бланк [1], Г.Г. Гайдай [2], Л.Р. Галько [3], О.Є. Гудзь [4], О. М. Данкеєва [5], М.П. Денисенко [6], І. М. Зеліско [7], В.В. Москаленко [8] та багатьох інших науковців. Однак наявність ґрунтового теоретико-методологічного базису не знімає з порядку денного необхідність розвитку окремих наукових та прикладних аспектів управління стратегічними інвестиційними процесами, що обумовлено динамікою та періодичними змінами вектору розвитку національної економіки.

Мета та задачі дослідження. Аналіз та узагальнення основних науково-методичних положень інвестиційного менеджменту у контексті розвитку теоретичної платформи та обґрунтування конструктивних напрямків технології розробки і реалізації інвестиційної стратегії телекомунікаційних підприємств.

Викладення основного матеріалу дослідження

Важливим та ефективним інструментом управління інвестиційною діяльністю підприємства є його інвестиційна стратегія. Необхідність та актуальність її розробки зумовлена тим, що в умовах ринку відбувається постійна та динамічна зміна основних складових зовнішнього та внутрішнього середовища, які формують ключові умови економічної, у тому числі й інвестиційної, діяльності підприємства. Тому ефективне управління інвестиційними процесами не можливе без розробки та реалізації інвестиційної стратегії, яка визначає механізми адаптації до таких можливих змін у майбутньому. Ще один аспект цієї проблеми полягає в тому, що інвестиційна діяльність передбачає залучення значних обсягів економічних ресурсів, яке, у більшості випадків, не можливе на короткому відрізку часу, а лише у довгостроковій перспективі.

У вітчизняній та зарубіжній літературі запропоновано широке коло визначень економічного змісту інвестиційної стратегії. Узагальнюючи їх, можна констатувати, що найбільш поширене розкриває її як систему «довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, що визначаються загальними завданнями його розвитку та інвестиційною ідеологією, а також вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення» [9].

У контексті проблематики цієї роботи під методичною платформою ми розуміємо систему базових положень та інструментів, використання яких виступає ключовою передумовою оптимального формування та ефективної реалізації інвестиційної стратегії підприємства.

Визначаючи інвестиційну стратегію з позиції конститутивного атрибуту управління економічною діяльністю підприємства варто акцентувати увагу на тому, що вона повинна містити достатній запас стійкості від частих змін та поправок. Водночас важливо забезпечити необхідний рівень її гнучкості та адаптивності, до постійних варіацій ключових параметрів стану та динаміки внутрішнього і зовнішнього оточення підприємства. Тобто, вона повинна враховувати темпи та інтенсивність змін параметрів цих ключових факторів, які відбуваються під впливом змін у державній інвестиційній політиці та формах регулювання інвестиційної діяльності, коливань кон'юнктури інвестиційного ринку та його окремих сегментів, а також розвитку науково-технічного прогресу у сферах, що впливають на організацію та технологію виробничої діяльності підприємства. Ігнорування цих факторів

можуть призвести не лише до зниження ефективності його діяльності, а й до повного краху, що робить непотрібною і навіть шкідливою само інвестиційну стратегію.

Крім того, в процесі розробки інвестиційної стратегії важливо врахувати характер майбутнього етапу життєвого циклу підприємства, оскільки для кожного з них характерні власні напрямки та форми інвестиційної діяльності, рівень інвестиційної активності підприємства, специфіка формування інвестиційних ресурсів. Врахування цих особливостей впливає на зміст, визначення доцільних напрямків та масштабів інвестиційної діяльності, її ресурсне забезпечення та ефективність реалізації окремих програм і проектів.

У найбільш загальному значенні інвестиційна стратегія розглядається як програма інвестиційних вкладень на досить тривалий період господарської діяльності кожного підприємства. Тому вона пов'язана з довгостроковими інвестиціями. Таке концептуальне бачення дає підстави для дискусії стосовно вихідної диспозиції, тобто тривалості часового періоду, на який розробляється інвестиційна стратегія. Ми дотримуємось думки, що при вирішенні цього питання не може бути якихось жорстких унормованих критеріїв. Така тривалість залежить виключно від особливостей конкретних умов здійснення господарської діяльності підприємства, а також його економічних можливостей. Тому в одних випадках інвестиційна стратегія може розроблятися на 3-5 років, а в інших – на 10 і більше років.

Економічна природа інвестиційних процесів підприємств реального сектору економіки полягає в тому, що для їх здійснення необхідний певний період часу для концентрації інвестиційних ресурсів. Іншими словами, інвестиційна діяльність підприємства стає можливою лише при наявності певного мінімального рівня накопичення коштів для інвестиційних цілей. Це накопичення можна здійснити тільки шляхом вилучення з фонду споживання відповідного обсягу благ. Тому підприємства, які здійснюють інвестиції, стоять перед завданням пошуку оптимального співвідношення між заощадженнями для інвестицій і споживанням. Знаходження такого співвідношення є одним із найважливіших завдань розробки інвестиційної стратегії підприємства.

Інвестиційна діяльність аналізованих нами підприємств, як правило, пов'язана з реальними інвестиціями, а вони, як відомо, характеризуються ресурсною масштабністю. Тому розробка інвестиційної стратегії досить часто відбувається при обмежених ресурсах, які підприємство спроможне залучити та виділити на реалізацію окремих інвестиційних програм та проектів. У зв'язку з цим важливим компонентом розроблюваної інвестиційної стратегії є оптимальний розподіл цих обмежених ресурсів між конкуруючими напрямками реалізації інвестицій. При цьому важливо, щоб обраний варіант їх розподілу в часі забезпечував генерування економічного ефекту від інвестиційних вкладень на якомога більш ранніх стадіях здійснення конкретної інвестиційної програми. При поетапному розподілі інвестицій та отриманні ефекту від них слід передбачати їх згладжування з метою мінімізації загальної потреби у інвестиційних ресурсах на протязі всього життєвого циклу інвестицій.

Інвестиційна стратегія є важливим компонентом загальної економічної стратегії підприємства і підпорядкована її ключовим цілям і завданням. Разом з тим, вона має і свої сегменти. Зокрема, вона визначає:

- ключові напрями, форми, методи та технології здійснення інвестиційної діяльності підприємства;
- джерела формування інвестиційних ресурсів, форми та методи фінансування інвестиційної діяльності підприємства;
- етапність та послідовність досягнення стратегічних інвестиційних цілей та завдань підприємства;
- вектор та контури окремих напрямів інвестиційної діяльності підприємства та форми їх реалізації;
- систему ключових індикаторів та їх межові параметри для оцінки, аналізу, прогнозування, моделювання, моніторингу та контролю окремих аспектів інвестиційної діяльності підприємства.

Сучасна теорія стратегічного менеджменту для розробки різних видів та типів стратегії підприємства рекомендує виокремити об'єкти стратегічного управління. Стосовно інвестиційної стратегії такими об'єктами виступає інвестиційна діяльність: підприємства в цілому; стратегічної зони господарювання; стратегічного центру. Цей аспект досить детально розглядається у науковій літературі з стратегічного та інвестиційного менеджменту і має загально визнаний характер.

З позиції методичного забезпечення формування та реалізації інвестиційної стратегії важливе значення має визначення її функціонального призначення. Ми вважаємо, що воно полягає у реалізації наступного кола довгострокових завдань:

- формування механізму ефективної реалізації довгострокових загальноекономічних та інвестиційних цілей перспективного соціально-економічного розвитку підприємства;
- визначення конкурентних переваг підприємства на фінансовому та інвестиційному ринках;
- оцінка реальних інвестиційних можливостей підприємства;
- формування адекватної інвестиційної політики у контурі реалізації пріоритетних напрямків інвестиційної стратегії підприємства;
- адаптація інвестиційної активності, а також форм і напрямків інвестиційної діяльності до специфіки кожній стадії життєвого циклу підприємства;
- формування інвестиційних програм і проектів,
- об'єктивна оцінка інвестиційних альтернатив;
- синхронізація стратегічного, середньострокового, поточного та оперативного управління інвестиційними процесами підприємства;
- створення передумов для раціонального використання наявного інвестиційного потенціалу;
- забезпечення ефективного розподілу обмежених інвестиційних ресурсів між конкуруючими напрямками використання та їх активного маневру у процесі інвестиційної діяльності;
- прогнозування еventуальних сценаріїв розвитку інвестиційного середовища для своєчасної адаптації до них шляхом оперативної реалізації нових інвестиційних можливостей, або розробки заходів по локалізації та зниженню впливу на інвестиційну діяльність підприємства негативних факторів.

При цьому в конкретних випадках можлива реалізація не всього переліку цих завдань, а лише комбінації окремих з них.

Оскільки інвестиційна стратегія є частиною загальної економічної стратегії підприємства, то вона підпорядкована завданням забезпечення розвитку його виробничої діяльності. Тому головною передумовою формування інвестиційної стратегії є її адекватність та узгодженість зі стратегічними завданнями та спеціалізацією операційної діяльності.

Сучасна теорія стратегічного менеджменту серед базових стратегій операційної діяльності підприємства розглядає такі:

- стратегія обмеженого росту;
- стратегія прискореного зростання;
- стратегія скорочення (стиснення);
- стратегія поєднання (комбінування) [10].

Інвестиційна стратегія забезпечує реалізацію цих стратегій, а кожна з них має суттєвий вплив на її формування.

Розробники інвестиційної стратегії повинні включити до неї механізми адаптації до зміни дії ключових факторів у зовнішньому економічному середовищі. Це завдання вирішується шляхом пошуку та вибору кращого з існуючих альтернативних варіантів напрямів, об'єктів, форм та методів інвестування, формування на цій основі ключових складових інвестиційної стратегії та обґрунтування ефективних механізмів її реалізації.

Процес розробки інвестиційної стратегії підприємства може здійснюватися за рекомендованою у спеціальній літературі схемою, яка включає ряд послідовних стандартних етапів (рис. 1).

Рис. 1. Основні етапи розробки інвестиційної стратегії підприємства
Джерела: [1, 3, 6, 8]

Визначення довжини часового періоду реалізації інвестиційної стратегії залежить від тривалості часу, на який формується загальна економічна стратегія, стану та динаміки національної економіки, рівня розвитку інвестиційного ринку та ряду інших чинників, які мають суттєвий вплив на інвестиційні процеси підприємства. Наприклад, в умовах кризової та нестабільної економіки період, на який визначається інвестиційна стратегія підприємства, не доцільно перевищувати 3–5 років. В той же час в умовах позитивної економічної динаміки він може становити десять і більше років.

Стратегічні цілі інвестиційної діяльності підприємства – це формалізовані індикатори кількісних та якісних параметрів реалізації інвестиційної стратегії, які характеризують її кінцеві результати та бажану інвестиційну позицію підприємства у довгостроковій перспективі.

Формування стратегічних цілей відбувається на всіх етапах життєвого циклу підприємства, починаючи з розробки його статутних документів. Вони є синтезом суб'єктивних та об'єктивних чинників, що включають індивідуальне усвідомлення власником (інвестором) перспективної інвестиційної позиції підприємства, оцінку стану та динаміки зовнішнього економічного оточення і внутрішнього середовища, конкурентну позицію підприємства на інвестиційному та фінансовому ринку, а також вимоги чинного нормативно-законодавчого базису щодо регулювання економічної, у тому числі й інвестиційної діяльності. Існує досить широкий спектр стратегічних цілей. Для практичного використання їх прийнято групувати за окремими ознаками.

Одним із ключових етапів розробки інвестиційної стратегії підприємства є *встановлення напрямків використання інвестиційних ресурсів та джерел їх формування*. Основою для вирішення цього завдання є вибір співвідношення між різними формами вкладення капіталу, а також його спрямування в галузевому та територіальному розрізі. На це співвідношення впливають різні чинники, серед яких суттєве значення мають загальна економічна ситуація в державі та нормативно-правове регулювання інвестиційної діяльності, виробнича спеціалізація підприємства-інвестора, його виробнича потужність (розмір), фінансові та інші ресурсні можливості, умови доступу до різних джерел формування інвестиційних ресурсів тощо.

Конкретизація інвестиційної стратегії по періодах її реалізації передбачає розробку підприємством певних інвестиційних програм та проектів, які забезпечують реалізацію цільових стратегічних параметрів відповідно до визначених етапів та встановлених часових термінів їх виконання. Важливою передумовою формалізації стратегічних завдань у конкретних інвестиційних проектах та програмах є ресурсні можливості підприємства на відповідних етапах реалізації інвестиційної стратегії. Виходячи з наявних інвестиційних ресурсів підприємства, а також реальних можливостей їх залучення за рахунок зовнішніх джерел, інвестиційні програми можуть бути скориговані з урахуванням цих факторів.

Для оцінки розробленої інвестиційної стратегії використовуються заздалегідь встановлені підприємством критерії, вибір яких здійснюється із рекомендованих теорією менеджменту та інвестиційного аналізу. Серед них варто виділити узгодженість ключових параметрів інвестиційної стратегії із відповідними параметрами загальної стратегії економічного розвитку підприємства; внутрішня збалансованість та взаємоузгодженість цілей, завдань, напрямків, форм послідовності етапів реалізації інвестиційної політики; адекватність стану та тенденції розвитку зовнішнього економічного середовища (динаміка розвитку національної економіки, інвестиційний клімат, міжнародна співпраця); реальний рівень ресурсного забезпечення реалізації інвестиційних програм та проектів (фінансового, кадрового, матеріально-технічного, технологічного, інформаційного); рівень прийнятності інвестиційних ризиків; фінансово-економічна результативність попередніх етапів господарської діяльності підприємства; відповідність критеріям прийнятності за основними показниками економічної ефективності інвестицій.

Для розробки інвестиційної стратегії підприємства науковцями та практиками запропонована схема етапів її приведення (рис. 2).

Рис. 2. Схема розробки інвестиційної стратегії підприємства

Джерела: [1, 3, 8,11]

У контексті розробки інвестиційної стратегії важливе значення має процес прийняття стратегічних інвестиційних рішень. Він представляє собою регламентовану внутрішніми локальними нормативними документами процедуру пошуку, аналізу та оцінки можливих альтернативних варіантів дій для досягнення стратегічних інвестиційних цілей, на основі яких здійснюється обґрунтований вибір кращого з них для практичної реалізації.

В ринкових умовах господарювання інвестиційна політика підприємств реалізується на основі широкого спектру управлінських інвестиційних рішень, які мають складний та неординарний характер. При цьому кожне з них може мати декілька альтернативних варіантів, оцінка яких пов'язана з обмеженими можливостями щодо інформаційного забезпечення. Крім того, кожне підприємство може виступати як ініціатором реалізації інвестиційних програм та проектів, так і об'єктом інвестування зовнішніх власників інвестиційних ресурсів. Тобто, у інвестиційний процес підприємства може залучається широке коло фізичних та юридичних осіб, а також різних державних та громадських інституцій, які мають свої власні інтереси. З цими обставинами пов'язані усі складнощі пошук, обґрунтування та прийняття управлінських інвестиційних рішень. Тому важливим компонентом їх практичної реалізації виступає досягнення компромісу та забезпечення збалансованості інтересів усіх причетних до цього рішення осіб.

Інвестиційна діяльність підприємства взагалі, а особливо її стратегічна складова, завжди пов'язана з певною невизначеністю та можливістю втрати запланованих економічних вигід, тобто з ризиком. Складність, масштабність, наявність значного лагу між вкладенням інвестиційних ресурсів та отриманнями результату від них генерує значну кількість систематичних та несистематичних ризиків. Тому оцінка та врахування інвестиційних ризиків має важливе значення у процесі прийняття стратегічних інвестиційних рішень.

Висновки

Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування вітчизняних телекомунікаційних підприємств потребує досягнення високої динаміки їх перспективного економічного розвитку, яке базується на перманентному здійсненні інвестиційної діяльності. Важливим компонентом організації та управління інвестиційними процесами є інвестиційна стратегія. Розробка та реалізація інвестиційної стратегії базується на методичній платформі, яка адекватна умовам економічної діяльності конкретного підприємства. Запропонована в роботі композиція системних елементів такої методичної платформи дозволяє реалізувати основні цілі та завдання, визначені функціональним призначенням інвестиційної стратегії.

Список використаної літератури

1. Бланк І. О., Гуляєва Н. М. Інвестиційний менеджмент: підручник / за ред. А.А. Мазаракі. – Київ: КНТЕУ, 2003. – 398 с.
2. Гайдай Г.Г. Інвестиційний портфель як важлива складова інвестиційної стратегії. Вісник Національного транспортного університету. 2019. – Вип. 2(44). – С. 48–55.
3. Галько Л.Р. Інвестиційна діяльність підприємства: стратегія і тактика управління / Л.Р. Галько // Економіка та суспільство. – 2021. – Випуск № 31. – <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/727/699> (24.10.2021)
4. Гудзь О.Є. Концептуальні підходи до формування портфеля інноваційних стратегій підприємства. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2015. – №11(1). – С. 85-91.
5. Данкеєва О. М. Окремі концептуальні аспекти щодо формування інвестиційної стратегії підприємств / О. М. Данкеєва // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2020. – Випуск 29. – С. 46-50.

6. Денисенко М.П. Основні положення формування інвестиційно-інноваційної стратегії підприємства / М. П. Денисенко, І. В. Бродюк, Д. Г. Сташенюк // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 22 – С. 17-20.
7. Зеліско І. М. Пріоритетні тренди інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств в епоху діджиталізації економіки / І. М. Зеліско, А. С. Джунь / «Економіка. Менеджмент. Бізнес». – 2021. – № 1(35). – С. -25.
8. Москаленко В.В. Моделі та методи стратегічного управління розвитком підприємства: монографія / В. В. Москаленко, М. Д. Годлевський. – Харків: «Точка», 2018. – 208 с.
9. Лахметкина Н.И. Инвестиционная стратегия предприятия: учебное пособие / Н.И. Лахметкина. – 7-е изд., стер. – М.: КНОРУС, 2014. – 232 с.
10. Пічугіна Т. С. Стратегічний менеджмент: навч. пос. / Т. С. Пічугіна, С. С. Ткачова, О. П. Ткаченко. – Х.: ХДУХТ, 2008. – 215 с.
11. Каут О.В. Аналіз типових інвестиційних стратегій промислових підприємств / О.В. Каут, С.М. Дунайчук // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – № 7. – С. 20–24.

Автор статті

Стецюк Петро Антонович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри Менеджменту, Державний університет телекомунікацій, Київ, Україна.

Author of the article

Stetsiuk Petro Antonovych – doctor of Science in Economics, professor, professor of Department of Management, State University of Telecommunications, Kyiv, Ukraine.

Дата надходження в редакцію 09.11.2021 р.

Рецензент: д.е.н., професор О.Ю. Гусєва